

KARL-ÅKE BREDENBERG:

Intervju med Lennart Bodström

Lennart Bodström i TCO har icke oväntat reagerat på de artiklar om TCO, som ingick i Svensk Tidskrift nr 8 i år. Redaktör Karl-Åke Bredenberg har gjort den intervju med honom vilken återges här.

Lennart Bodström tillbakavisar åsikterna om att TCO agerar som en socialdemokratisk täckorganisation. Bodström är också mycket kritisk till den opinionsundersökning som Statistiska Centralbyrån gjort på initiativ av Svensk Tidskrift.

– SCB:s undersökning är säkert utförd på ett statistiskt oklanderligt sätt. Men frågornas formulering samt den intervjuteknik som tillämpas vid opinionsundersökningar har allvarliga brister, hävdar Lennart Bodström och fortsätter:

– Man begär att intervjupersonerna snabbt skall ta ställning till en rad komplicerade samhällsfrågor utan möjlighet att tänka igenom frågeställningarna på ett tillfredsställande sätt. Så här kan det enligt Bodström gå till när SCB intervjuar: På kvällen när man sitter försjunken framför TV:n knackar det plötsligt på dörren och en intervjuare med ett ofta omfattande frågebatteri begär att man på kort tid skall svara på en rad mer eller mindre sammanhängande frågor.

– Det är genom en sådan undersökning som man kommit fram till att 45 procent av våra medlemmar tycker att TCO övergivit sin partipolitiska neutralitet. Vidare påstås att 81,5 procent av de tillfrågade upplever sig ha små eller inga möjligheter att påverka TCO i viktiga samhällsfrågor, samt att drygt 40 procent föredrar individuella andelar i ett löntagarfondsystem, framhåller Bodström och föreslår:

– Det är bättre att missnöjda medlemmar vänder sig till oss eller till sitt eget förbund än att vi får påstötningar om medlemsopinioner via opinions- och undersökningsinstitut.

Smickrad, men ...

Kanske borde jag vara smickrad över Svensk Tidskrifts temanummer om TCO, säger Bodström. Men någon större tacksamhet känner han dock inte.

– Nej, det förefaller ju något betänkligt när vissa tror att det bara är TCO som kan påverka samhällsfrågorna. TCO är ju bara en organisation i sammanhanget och arbetar under samma förutsättningar som andra organisationer.

– I stället för att ständigt angripa TCO tycker jag att det varit hederligare att rent ut säga att samhällsdebatten endast får föras av de politiska partierna, SAF, LO och Industriförbundet, hävdar Lennart Bodström.

Vad svarar ni på detta?

Lennart Bodström har konsekvent tagit avstånd från exempelvis de Sifo-undersökningar som pejlat TCO-medlemmarnas attityder till löntagarfonder. TCO följer den representativa demokratins spelregler, brukar Bodström hävda. Någon opinionsmätning-demokrati erkänner inte TCO.

– Antag i stället, föreslår Bodström, att SCB hade ställt följande fråga till våra medlemmar: "Anser Ni att uttalanden i samhällsfrågor bör göras av LO, SAF, LRF och Industriförbundet? Eller anser Ni att också TCO skall få vara med?"

– Om SCB:s fråga hade formulerats på detta sätt hade vi fått andra siffror, säger Bodström. Därför, fortsätter han, upplever jag inte opinionssiffrorna som oroväckande. Och samtidigt som medlemmarna ger vår politik godkänt när vi träffar dem på konfe-

renser och möten kan jag inte se någon anledning till oro för att medlemsdemokratin är hotad inom TCO.

Politik och politik

Lennart Bodström tycker att det är svårt att säga vad som skall betraktas som partipolitik eller hänskjutas till avdelningen samhällsfrågor som berör de fackliga organisationerna.

– För det första har vi ingen stadgebetsstämmelse om att vara partipolitiskt obunden eller neutral. Det har folk fått för sig på grund av att tidningarna ständigt återkommit till detta, hävdar TCO-ordföranden.

– Jag och TCO har att följa våra förbund. Det gör vi också. Det går alltså inte att ändra på våra åsikter med hjälp av undersökningar av olika slag.

Det förekommer också, menar Bodström, förväxlingar mellan vilka uppgifter som åvilar politiska partier respektive fackliga organisationer.

– En facklig organisation, säger Lennart Bodström, skall renodla vissa ståndpunkter som har intresse för organisationens medlemmar. De politiska partierna skall sammanväga olika gruppers önskemål och fatta de politiska besluten.

– Vi i TCO kan inte mäta på politisk guldvåg genom att säga att "nu har vi intagit så eller så många socialdemokratiska ståndpunkter, varför det torde vara dags att balansera med lite ställningstaganden som kan beskrivas som moderata eller folkpartistiska." Bodström fortsätter:

– Inte heller kan vi strunta i att ha egna

åsikter på grund av att partierna är oense. Detta har Ola Ullsten klargjort på ett bra sätt då han i ett tal påpekade att det är partierna som måste ta ansvaret för samhällsutvecklingen.

Varken sämre eller bättre

Lennart Bodström kan inte acceptera talet om att medlemsdemokratien är hotad i TCO.

– Man kan naturligtvis säga att den enskilde TCO-medlemmen har samma möjligheter som en medlem i varje annan organisation att påverka TCO.

Härvidlag tänker Bodström på motionsrätten till kongressen, möjligheten att gå på möten för att göra sin stämma hörd, friheten att skriva artiklar eller ställa upp och bli förtroendevald.

– Det är de möjligheter som står till buds. Några andra sätt finns inte, menar Bodström.

– Men, undrar han, finns det några andra organisationer där det finns större möjligheter att påverka ställningstagandena? Personligen tror jag inte det.

Går inte

Bodström anser det inte vara möjligt att ge varje medlem motionsrätt. Det existerar heller inte inom TCO. Han erinrar däremot om att det tidigare bara var förbunden som hade möjlighet att motionera till TCO-kongressen. I dag har också förbundens underavdelningar denna möjlighet, varför det totalt rör sig om 1 000 "motionärer" till 1979 års kongress.

– Vi uppmuntrar bla i förbundets tidning till motioner. Men varje medlem måste övertyga en hel avdelning innan motionerna sänds vidare till kongressen. Ett annat försök till information och debatt är allt det informationsmaterial vi skickar ut och som kan gälla löntagarfonder eller ungdomsarbetslösheten, berättar Bodström, som också vill peka på att det heller inte är lätt att påverka de politiska partierna.

Fackliga aspekter

Lennart Bodström framhåller att TCO inte påstår sig stå för någon slutlig lösning av löntagarfondsfrågorna. Det är partiernas uppgift att fatta beslut, menar han. Däremot står TCO för "ett antal fackliga aspekter" som andra fonddebattörer inte för fram.

Bodström:

– Vi kritiserar ingalunda Handelsbankens fondsystem, men menar att företagsvisa fonder med vinstandelssystem med individuella andelar inte går att överföra till alla företag. Och eftersom vissa företag går med vinst, andra med förlust, innebär ett vinstandelssystem med individuella andelar ett brott mot principen om lika lön för lika arbete, hävdar Bodström. Vårt problem är att finna ett fondsystem som är tillämpligt på arbetsmarknaden i dess helhet, menar Bodström och fortsätter:

– Det är trist när man diskuterar i termer som fel eller rätt. Faktum är ju att det är fullt naturligt att nuvarande aktieägare inte har samma intressen som de fackliga organisationerna. Att företag och löntagarorganisationer kommer till olika resultat tycker jag

inte borde förvåna någon. Vi kan tex inte begära att företagen skall gilla den solidariska lönepolitiken.

Bodström som arbetsgivare?

I fiondiskussionen har motståndarna till de kollektiva fonderna ofta stannat vid problemet om hur partsförhållandena kommer att se ut i ett "fiondsamhälle". Bodström har för sin del tidigare anført att TCO inte har som målsättning att ta över ägandet. Men å andra sidan kan TCO-förslaget innebära att facket blir majoritetsägare eftersom TCO inte har föreslagit någon spärr för fiondagandet.

– Det är politikernas sak att föreslå en spärr. I dag finns det ingen spärr för privat ägande. Därför ser vi heller inte någon anledning att föreslå någon spärr för det fackliga ägandet, säger Bodström. Men upplever inte TCO-ordföranden det framtida partsförhållandet i ett samhälle med eventuella löntagarfonder som ett problem? Om ett företag är nedläggningshotat på grund av att man är osäker på lämpliga kompletterings- eller ersättningsprodukter som kan rädda sysselsättningen, vilket är då att betrakta som löntagarintresse? Är det arbetarna på företagets intresse av att få behålla jobben eller en eventuell löntagarfiondslednings intresse av att lägga ner ett olönsamt företag?

Bodström:

– Det är naturligtvis en svår fråga. Men även om fionderna nu skulle äga företaget i fråga finns det ändå ett gemensamt intresse. Det blir åtminstone inte samma personer

som agerar ägare och anställda. Men vi har, som sagt, inte någon uttalad vilja att ta över företagen. Det är däremot viktigt att näringslivet garanteras mer riskvilligt kapital.

Elvanders magi

Lennart Bodström ställer sig något frågande till Nils Elvander. Orsaken är bla att Elvander i det tidigare numret av Svensk Tidskrift fört fram tanken på att TCO borde upplösas i sina beståndsdelar och ersättas av en serie vertikala förbund av typ PTK.

– Jag är väldigt besviken över att Elvander gör dessa svepande beskyllningar. Han har till och med – i Göteborgs-Posten – hävdatt att TCO:s ställningstaganden påverkas av fd studentkårsockupanter från 1968 års studentrevolt, samt att dessa har anställts på TCO:s kansli.

– Det är en klen tröst att Elvander inte vetenskapligt kan belägga sina påståenden. Men hur långt är man beredd att sjunka genom att ständigt upprepa sådana här historier, undrar Bodström och fortsätter:

– Elvander föreskriver vad TCO skall tycka, inte vad vi håller på med.

Vi sönderfaller inte

Talet om att TCO skall sönderfalla i sina beståndsdelar uppfattar Lennart Bodström som egendomligt.

– Elvander anklagar ju TCO för att ta ställning i frågor, trots att det råder en total enighet mellan förbunden. När Elvander vill dela upp TCO är det därför fråga om rena rama magin, menar Lennart Bodström.